

Віктор Тимченко

МІЖ УЧОРАШНІМ

І

ЗАВТРАШНІМ

Поезії

Харків • Крок • 2016

УДК 821.161.2-1
ББК 84(4 УКР)-5
Т41

Тимченко В.П.

Т41 Між учорашнім і завтрашнім: Поезії. – Харків: Крок,
2016 – 112 с.

ISBN 978-966-652-053-5

© Тимченко В.П., вірші, 2016

12 КВІТНЯ 1944 РОКУ

Пірнуло, ні, не в роки – у віки:
я ще хлопчисько. Мружуся від сонця.
І світ увесь віршовані рядки,
мої рядки, чита крізь два віконця.
Знічев'я заманулося мені
в запал гранатний топірця всадити –
і тільки кола, кола вогняні
від двох віконць й від усього світу.
Навпомацки утричі довша путь.
Ціпок – не батько. Вулиця – не мати.
І від стовпа не завжди вбережуть.
То від зневіри...

Е, та що й казати!

Хто йде отак, той на усіх вітрах.
Біда не в тім, що затишку немає.
Біда, що перед ним не просто шлях,
а обсамотнення, як світ, безкрає.
Я спотикався й збочив би кудись
у тому неосяжнім безмаяччі,
та з двох віконць тихо простяглись
два промені, мов дві руки гарячі.

СЬОГОДНІ

Вчорашнє і завтрашнє.

Глянь у віконце –
ні тóго, ні іншого, нізвідкіля.

Сьогоднішнє небо!

Сьогоднішнє сонце!

Сьогоднішні вітер й земля!

І, мабуть, немає прикрішої втрати:

махнути на все це: красива брехня.

І десь у вчорашнім з нудьги воскресати,

у завтрашнім десь помирати щодня.

Коли від якогось погрому й розгрому,

як вичахла грубка, надія згаса,

молюсь за сьогодні, бо саме у ньому

і кожна хвилина, і вічність уся.

Бур'ян в покинутім дворі.
Густий – до сонця придобрився.
А ось, мов крапельки зорі,
червоно сяють чорнобрівці.
І тиша, як суворий жрець,
тут день і ніч стоїть на чатах:
чи над зловістям про кінець,
чи над пророцтвом про початок?

Ми називаємо це землетрусами.
Тисячі й тисячі нових смертей.
Рано чи пізно, а визнати мусимо:
за недостойних страждав Прометей.
Кожен той поштовх, здається, засвідчує,
байдуже, добрі усі ми чи злі,
то калатає з великого відчаю,
з гніву великого серце землі.

Як нитку у голку, в судьбу протягли нас.
Нове щось пошити, старе залатати.
А вийшло, що й голка чомусь затупилась,
і нитки нової уже не зсукати.
Хоч завжди й мудруєм при кожній примірці
і ліпим докупи модерне й новітнє,
та шви розповзаються – дірка на дірці.
І світиться наскрізь лахміття всесвітнє.
Тут марні примірки усі та прикидки,
й прадавні, й нові постулати.
Струхлявіла пряжа.
А голка без нитки
безсила найменшу з дірок залатати.

Котилась вниз порожня діжка
і гримотіла не дарма.
Здавалось – котиться насмішка
то над громами усіма.
І на душі чомусь тривожно.
Бо дивно, звідки не візьми:
чому завжди усе порожнє
отак принижує громи?

Не лілуйся, придивись.
Забобонні к бісу жахи!
По галяві біга скрізь
тінь від кожної мурахи.
Збереглося й ще одно
із сумних вселюдських свідчень,
що за привидів давно
служать тіні потойбічні.
Скільки наших поколінь,
скільки й тіней промайнуло.
Що таке насправді тінь?
Хоч когось би осяйнуло.
І оглушливе, як грім,
і колючіше за іній:
володіє світом всім
незбагненне царство тіней.

Наш час, як і у пісні, – мить.
Його нема ні до, ні після.
І все-таки в душі щемить:
чи не занадто дивна пісня?
Нам лиш одне допомогло:
ми не безрідні, не прибуди.
Тепер – нема, але – було.
І те, що має бути, – буде.
То нас від прірви відтягли,
аби на миті, що майнула,
ми хилитнутись не могли
ні у прийдешнє, ні в минуле.

ПУСТЕЛЯ

Чи так важливо, де нам
дихне з грудей біди
сухий палючий демон
й позаміта сліди?
Але чи є різниця,
хоч день і ніч мізкуй,
коли той слід лишиться
на мокрому піску?
Бо, полум'ям облитий,
ще за в короткий строк.
Прокляття чи молитву
шепоче знов пісок?
Й немов сумне зітхання,
хмаринки тінь бредє.
Колючка між барханів
кущиться де-не-де.
Вона в пісках відверто,
сліdiv не визнає,
і ледь не до безсмертя
корінням дістає.

Аби з нудьги мирянам не поснути,
у сміхові до бісиків заразні,
по всіх шляхах від смути і до смути
бродили по світу веселі блазні.
І зло висміювали, й навіть жалість –
за три гроші кумедія домашня.
Й надійнішим сьогоднішнє здавалось,
і забувалась смута учорашня.
Безжальний час глухим піднявсь заслоном,
і вже не копійчаний, не домашній,
під куполом між тигром і пітоном
лоскоче нерви клоун бідолашний.
А десь Армагеддон, Содом й Гоморра,
і смерть в окопах, і в'язничні ґрати.
І, мабуть, ще відчується не скоро,
якої, справді, ми зазнали втрати.

ЯЩІРКА

Хіба вона зроду безхвоста?

То замість життя усього
ізнав довелося їй просто
хвоста залишити свого.

Даремно шука винуватих
лукавий:

чому утіка

від всіх пазуристих, рукатих,
й не людська дрібнота, й людська?
Бо має, крім страху й терпіння,
живуча дрібнота ота
іще й милосердне уміння –
відкинути вчасно хвоста.

Між крутих берегів й низьких,
де, бува, не дістатись дна,
у морських негод і людських
споконвіку схожість одна.
Бо хоч як і лютує шквал,
є й шаленству останній строк:
навіть дикий дев'ятий вал
розбивається об пісок.

Нехай Всевишній нас простить.
Бо замість того, щоб молитись,
не жартома прекрасну мить
благаєм здавна зупинитись.
Йї, звичайно, не самим собі,
бо це із совістю морока,
а докоряємо судьбі,
що непостійна і жорстока.
Чи пощастить кому збагнуть –
даремно так її картаєм.
Постійність стрінемо, мабуть,
лиш там – за вічним виднокраєм.

На сірій мармуровій брилі
немає дат – ім'я одне.
Хто упокоївсь в цій могилі,
і хто її не обмине?
Але прийшли.

Знайшлись очі.
Бо добрий мармур у ціні.
І очманіли серед ночі
у несподіваній борні.
Даремне все: і жадність, й сила.
Бо, може, як уся земля,
важкою мармурова брила
від того Імені була.

Оце б відійти від усього,
відьмацьке хапнуть помело –
і геть аж до чогось такого,
чого ще в житті не було.
На тім помелі покататься
і десь у чужинськiм краю
трощить саранчу по-китайськи,
жувать по-японськи змію.
І всьому захмарному мреву
покласти кінець, як завжди,
опівдні у спеку липневу
ковтком крижаної води.

Грубезним наждаком шкребе
немилосердний вирок долі:
якщо прогавив сам себе –
шукай, любенький, вітра в полі.
І не життя уже, й не смерть.
Не пошуки, тим більш не втеча.
Одне-єдине: повна вщерть
сама собою порожнеча.
Та ілюзорна благодать:
чарчині підморгнуть, як долі,
і десь на денці загнuzдять
якого-небудь вітра в полі.

Ми всі в стрімкім перебуванні.
Є споконвічний заповіт:
лишають друзі та кохані
у спадок нам весь білий світ.
Аби самих себе карати
за брак тепла і доброти,
ми підраховуємо втрати
у вакуумі самоти.

Ще звідти – із Еллади –
у роді у людському
ні спокою, ні ладу
нема на світі всьому.
То, може, просто спробувать,
аби не скніть в бедламі,
як найсвятішу проповідь,
послухать тишу в храмі?

До загадки, спробуй, ключа підбери!
Із нами і в будні, і в свята
самотність і пам'ять – дві рідні сестри.
Якщо вже точніше – двійнята.
Дарма, що вдалось із судьбою на «ти» –
Гора смітника під роками.
Не в змозі усе до пуття розгребти
ніяк без самотності пам'ять.
І, може, крупинки якісь золоті
зуміють-таки відшукати,
і стануть колись на Страшному суді,
як наші старі адвокати.

Все було: і війни, й тюрми.
Й буде все іще колись.
Бо даремно грали сурми
про останній бій якийсь.
Хто – в окопи, хто – за ґрати.
Не вождя і не царя –
їм боліло – кусня мати
чи хоч би там сухаря.
Всім знедоленим, пропащим
щастя мариться своє.
Все, що буде, часто кращим
бачиться, ніж те, що є.
Можна все, усе забути.
Щастя – казка не нова.
Й світ старий.

І просто скрути
менше трошечки бува.
Лихо згине за плечима.
Тільки хай на всі літа
волошковими очима
усміхаються жита.

НЕЗАБУТІ І НЕЗАБУТНЄ

Я кожного з вас пом'янув і оплакав.
Самотність.

Чи клята надовго тюрма?
Із мислимих всіх і немислимих знаків,
аби підказав, ні одного нема.
Вас більшість.

І я, хоча б зрідка приснились,
канючу у пам'яті, ніби старча.
Берусь полічити усіх, що лишились,
а пальців уже й на руках вистача.
Журбою таку не поповниш нестачу.
Лишилось одне: перед Богом й людьми
молитись за вас.

Але більш не заплачу.
Останні борги віддають не слізьми.

МАМА

Матері моїй Ганні Яківні

Завжди позначають і роком, і днем,
це здавна-спрадавна помічено,
як мамою маму уперше назвем,
бува, ще й ходити не вміючи.
До перших сивин у своїх «малюків» –
одвічна і вічна страждальниця.
Це слово старіше на сотні віків
за літери, з котрих складається.

Ганні Олексіївні Панишиній, лікарю і другові

Так вийшло.

Мати в час розпуки,
що й дихать навіть не дає,
у ту весну вам з рук у руки
передала життя моє.
У забутті не захолоне,
ясним лишиться назавжди
і дотик теплої долоні,
і голос: «Віршика склади».
Хоча рядки і кострубаті,
в них воскресало світле щось.
І саме з них у тій палаті
моє прозріння почалось.
Переливання крові, може, –
великий шанс.

Але, мабуть,
і швидше, й більше допоможе,
як світлу душу переллють.
Не дай, Господь, такої втрати!
У білий світ чи зможу я
із серця в серце передати
хоча б ім'я! Хоча б ім'я!

Людмилі Яківні Поляковій

1

Посеред світу усього
стояла ти в кофтині простій
і вірша слухала мого.
Ішов пекельний сорок шостий.
Свої у пам'яті діла
і свій неписаний рахунок:
ні перший наш не зберегла,
ні наш останній поцілунок.
Не загубила одного:
як ми, обділені судьбою,
посеред світу усього
прощались й рюмсали обоє.
І вже на самому краю
Нарешті пам'ять постаралась:
дві немочі, твою й мою,
звела в одну – сирітську старість.
Згасають не лише вогні.
Та якщо глянуть правді в вічі –
ніяк не вірилось мені,
що сиротою стану двічі.
І пам'ять в ці скорботні дні
я осінив знаменням хресним.
Ти не пішла навіки, ні!
Ти в сорок шостому воскресла.

2

Куди й на що судьба поверне –
тепер яснішого ясніше.
Стоїть він, кнопковий, модерний,
серед стола, як і раніше.
Я, не виходячи із дому,
мільйон разів її провідав.
Здавалось – в дротові самому
тоді скорочувалась віддаль.
Думки, думки – старі блукальці...
Геть із самотності, з полону!
Бо так печуть нестерпно в пальці
холодні кнопки телефону.

Дружині моїй Олександрі Кузьмівні

1. Чи вже вдача отака вразлива?
Бо чомусь незмінно повесні
з року в рік одне траплялось диво:
з року в рік здавалося мені,
що довкола нашої оселі
не квітневе сонце й ручаї
світ робили теплим і веселим,
а твої калинові чаї.
Ти в'язала восени пучечки.
Кожен неабияк – до ладу.
«Де калина? Ось де, недалечко.
За грядками. Хочеш, проведу?»
Щось було воістину знаменне.
Бо завжди від дотику руки
знов тяглись, самі тяглись до мене
скроплені росою ягідки.
Вкотре розкотились перші грози,
вкотре відкотилася зима,
вкотре квітень...
А мене морозить.
Ні пучечків, ні тебе нема.

2. ПОРТРЕТ

І вночі, і вдень з тобою знов
розмовляю, крізь віконце наче.
Скільки буде ще таких розмов?
І ніхто не чує і не баче.
Цим я і живу, і дорожу,
і до тебе у якусь хвилину,
перетнувши остраху межу,
крізь оце віконечко полину.

3. В моє розчинене вікно усе разом – і сонце, й вітер. Не розкисав я вже давно, а тут сльозу раптово витер. Здалось:

в розчиненім вікні
ми знов удвох.

Іще тодішні,
ледь посивілі.

Й ти мені
розказуєш, які в нас вишні,
які троянди в квітнику.
Й жартуєш:

«Напиши поему».

А я ловлю, як тінь легку,
тремтіння в голосі твоєму.
Напевне, пам'ять береже
той день, хвилину ту як милість.
Бо, може, ти тоді уже
в моє сьогоднішнє дивилась.

4. Ми все давно уже сказали.
Мовчала ти. Мовчав і я.
У тиші, як в лункому залі,
веселий щебет солов'я.
Від тьохкання того, здавалось,
усе іскрилось навкруги.
І море хмелю розливалось
і розмивало береги.
Зірки – весільні подарунки.
І час – у вічність течія.
Уперемішку поцілунки
і невгамовність солов'я.
Ні ти, ні я – ми ще не знали,
як одному мовчать за двох,
коли у тиші – в тім же залі –
сумним відлунням кожен «тьох».
5. Ти віддаляєшся, бува.
Й мене на мить, як сон глибокий,
де й біль не чутний, і слова,
вже загорта у себе спокій.
Страшна й нестерпна хвилька та.
Аби поближчати з тобою,
зриваю спокій, як бинта,
і доторкаюся до болю.

-
6. Он сувій розгорнувся пожовклий.
Зарясніли ясні письмена:
голосів, що навіки замовкли,
ще блукає по світу луна.
Разом з місячним сяйвом усюди
залітає в хати крізь шибки,
щоб почуть хоч, як дихають люди,
і нашіптувать дітям казки.
Почекай! Не згортайся, сувою!
Якщо всі голоси у луні,
то нехай найріднішим зуміє
у цю ніч нашептати й мені.
7. Ти зовсім чужою з'явилась вві сні.
Й не просто чужою, а з кимось у парі.
Я знав, що заснув. Та хоча й не мені
лукаво твої посміхалися карі,
не рвався зі сну, не хотів ні на мить
втрачати таку неймовірну удачу.
Плювають, що нестерпно у грудях болить.
Я бачу тебе! Я по-справжньому бачу!
Не знаю, чи й буде тому вороття?
Та тільки моє безпросвітньо незряче
й, коли вже по совісті, всяке життя
уранці, здалось, посвітлішало наче.

8. Ти часом снишся молодою.
І я тих снів і жду, й боюсь.
Ну, як стрічатися з тобою?
Ти молода, а я дідусь.
І я безадресну образу
вже скільки літ в душі таю:
отак от мучити щоразу
й мене, і молодість твою!
Та все ж надія милостива
ще якось жевріє в мені:
я помолодшати устигну
хоч раз, хоч ув одному сні.
9. До річки самої стежина.
Зачаток у нашім саду.
Мене тут водила дружина.
Чи сам я без неї знайду?
Піду по лужку по заснулім
навпомацки. Ні, не зіб'юсь.
І всім, що було у минулім,
усім до верби притулюсь.

СПОВІДЬ

Пішов із дому не по добрій волі –
галасвіта від долі кріпака.
Й не мав нічого, окрім дрібки солі
та цибулини й житнього шматка.
Отак розщедрилась моя уява.
Узнати більш я бідкався дарма.
Хоча у мене пам'ять не дірява –
в ній навіть імені його нема.
Нема й тії, тоді ще молодиці.
Лише одне не в прірві забуття:
він вистраждав своє в якомусь віці,
бо у двадцятім народився я.

Об тин корова треться рогом.
Рябко гарчить на горобців.
А я стою перед порогом
в самій сорочці, без штанців.
Чотири сходинки, і кожна,
ледь не до пояса, крута.
Ну, як по них ходити можна?
– Ти що, злякався? – дід пита.
Я відмахнувсь від діда кволо
і трохи ближче підступив.
І так у грудях похололо,
що навіть губ не розліпив.
Але поліз, точніш – пошкрябавсь.
Колінця натрудив, як слід.
Та все ж угору здерся якось
і засміявся на весь світ.
Усе від краю і до краю –
падіння й злети – визнаю.
Але завжди благословляю
ту першу сходинку мою.

Звичайний хлопчак із села.
Скажу вам по честі – горджуся,
що в мене за няньку була
сувора і добра бабуся.
А я на м'яча захотів
карбованця будь-що зібрати
і витрусив п'ять срібляків
з копилки в молодшого брата.
Під тинном кропивка густа.
Бабуся навчали не скупю.
І щедра наука ота
до мене дійшла через дупу.
Чи буду, чи ні у раю?
Якби ж то, бабусенько, знали,
коли кропивою шмагали,
ви душу спасали мою.

Мене на усякі дивацтва прирік
сам дідько. Не знати за віщо.
Я слушного часу діждавсь і зволік
бабусину прядку з горища.
Оце машинерія! Ех, красота!
І хукав на неї, і дмухав.
Й педальку, і колесо – все дочиста,
не тільки обмацав – обнюхав.
Навколішки, з віхтем якимсь у руках,
оглянувсь – бабуся за мною.
І сльози по темних біжать доріжках,
по зморшках, одна за одною.
Я сльози долонею хутко обтер.
Стою і про себе сміюся.
До сивого дурня дійшло аж тепер –
чого просльозились бабуся.

Я діждавсь, як догорять поліncia.
Бо іще в ту весну не осліп.
Біля грубки осідлав осліncia,
попіл кочережкою розгріб.
Довго заворожено дивився,
як згасає купка золота.
Й не журились, що то моє дитинство
з теплим димом в безвість відліта.
Та чомусь он похмурнішав вечір,
у вікно надихав темноту.
Й захотілось хоч соломи верчик
кинути на купку золоту.

Знову мати хмарою дише:
– Ти би, Вікторе, не дурів.
Ну, візьмись за щось розумніше. –
Я ж до хлопців поміж дворів.
За якимсь, не знати, законом,
може, чудові завдяки,
наспіх зліплений із картону,
літачок мій злетів-таки.
Чи здалося у ту хвилину,
чи вже так схотілось мені,
щоб не впав він, а геть поплинув
і розтанув десь вдалині.
Й досі мрія моя хлоп'яча
ще летить і летить кудись.
Я у ту далину, неначе
на усе життя задививсь.

Чи я не моливсь перед сном?
Чи, може, звихнувсь взагалі?
Верзеться, що я за кермом,
що в мене свої «Жигулі».
Намацать би швидше гальма!
В цю хвилику не те що шосе,
я навіть не бачу керма.
Куди ж мене дідько несе?
І раптом на рідній до сліз,
на вулиці виринув я.
По свіжих відбитках коліс
біжить босоноге хлоп'я.
Біжить, бо не може само
лишатися десь вдалині.
І всілось-таки за кермо
в моєму болючому сні.

А ще й така забава мила:
всував папір у гребінця
і дув.

І, ох, як веселила
малого музика оця.
Ніщо не зникне поза часом.
Бо гребінцеві завдяки
для мене стали божим гласом
давно вівальдівські скрипки.
Тому і в пам'яті, можливо,
де згадки й щедрі, і скупі,
той гребінець, зберігшись дивом,
лежить тихіший за папір.

Мандрівником не став бувалим
і не дивуюсь, що ніде
і за найнижчим перевалом
ніхто не ждав мене й не жде.
Та все-таки в найдальші далі
піду я подумки, помчусь
і на найвищій перевалі
хоч об хмаринку зачеплюсь.

Як не спиться серед ночі,
скільки тих думок снує!
Сповістити ніби хочуть
одна одній про своє.
У глуху оцю годину,
щоб дійти скоріше сну,
з усього одну-єдину
відгадаю таїну:
чом сучечком на цю пору
гілка липова давно,
наче пальцем хтось знадвору,
стука й стука у вікно?

Я подумки туди – до небокраю.
Себе самого дивом пригощу.
І щоб скоріш – обличчя підставляю
і вітерцю, і тихому дощу.
Та замість див – з душі чи із безодні –
думки й думки в нестримних крапельках.
Уперемішку теплі та холодні,
солоні та солодкі по щоках.
І все одно обличчя не відводжу.
За крапелькою крапелька слідком.
І я ніяк їх витерти не можу
уже ні відчаєм, ні рукавом.

Комусь ввижається – ти світиш.
Комусь здається, що гориш.
То за яким же заповітом
годити всім і чи вгодиш?
Лишається – собі годити,
не витрачатись на пусте:
коли горіть, коли світити.
Начхать разóm на те й на те.
І замість проповідей модних –
й чуже в шанобу, і своє.
Якщо з усіх дарів господніх
в мені хоча б жарина є.

ЯБЛУНЯ

Вкруг неї тепліше й тепліше.
Коли ж вгомониться весна,
як всі породіллі, задише
і радісно й важко вона.
Лише б одного їй діждатись
іще раз в своєму житті –
щоб виспіли сонцю всміхатись
її дітлахи золоті.
Й коли уже все прохолоне,
і літо тихцем утече,
листка, ніби теплу долоню,
мені покладе на плече.

Як вичахну від суєти
і всебачущої прозрілості,
і плюнуть, Господи прости,
на все не вистачить сміливості, –
я посаджу свій нищий дух
на лавку трохи перехняблену,
і все:
 думки, і серце, й слух –
у тишу і у тінь під яблуню.
І вже, настояне в теплі,
на мене дихає навколишнє.
І я вклоняюсь до землі
й молюсь Йому, молюсь навколiшки.

Хоча й по-домашньому звичні,
були вони вчасні завжди:
і цямрини щільні криничні,
і подих живої води.
Колонка – омріяне диво!
Та ще й водогін заодно.
І згадка про цямрини димом
розвіялась в часі давно.
Ланцюг об відро не дзеленька.
Захочу, й з-під крана нап'юсь.
Вода й звідтіля холодненька.
От тільки не дише чомусь.

Хто вдома, а хто у дорозі,
а хто...

І дзвоню всі роки,
і зумера жду у тривозі:
короткі чи довгі гудки?
Воно ніби й діло нехитре.
Радію, мов щастя прийшло,
коли, наче ангел-хранитель,
ураз відгукнеться: «алло!»
Й кінчається мало не сказом
підспудна підозра і страх:
вороняче каркання часом
вчувається в довгих гудках.
Набрав хоч який би я номер,
найближчих десятків, не більш. —
Короткі!

Панотченьку зумер,
ти довгі на після залиш.

Гітара бандурі – не пара.
Як кажуть, не ті лемеші...
І все-таки може й гітара
ще й як відгукнутись в душі.
Про очі дівочі про карі
в степу, а не в нашім дворі,
підігрував я на гітарі
журливій казахській домбрі.
Чи варто сміятися річці
і хаті ховатись у бір,
доводив карпатській Марічці
з-під пальців моїх перебір.
В годину чи днину похмуру,
аби розігнати журу,
співаю:
 «Узяв би бандуру»,
а в руки гітару беру.

Якщо судилось хоч травною
комусь на цей світ прорости,
то, боронь Боже, осокою,
та щоб по ній мені брести.
Ніколи я її не бачив
ні у копицях, ні в стіжках.
І чистив матом пацанячим
за всі порізи на ногах.
Та це всього лиш половина.
Бо я ще й викосити клявсь.
Немов сама у тому винна,
що здуру я по ній топтавсь.
Вона ж така вродилась просто.
коси її чи не коси –
підніметься, жорстка і гостра,
й нап'ється сонця і роси.

Чи вірив в привиди, чи ні –
не знаю.

Та якщо по суті,
у темноті і в тишині
все ж відчував чиюсь присутність.
І коли зовсім був малим,
від неї віяло, бувало,
холодним чимось і чужим.
І, що гріха таїть, лякало.
Але давно забувся страх.
Навшпиньках у домашній тиші,
стоїть у мене в головах
хтось із близьких й, здається, дише.
Чи вірю в привиди, чи ні?
Не хочу голову морочить.
Я завмираю в тишині
і жду.

Тепер уже щоночі.

Не раз жартувала мати,
що я до дзвону в шибках
і вдень, і вночі співати
почав уже в пелюшках.
Будь справедлива, нене.
Правда одна бува.
Пісня моя за мене
молодша років на два.
Я відспівав немало
і всім, й самому собі.
Співав і вночі, бувало,
і в радості, і в журбі.
Коли ж до краю притисне,
по змозі всіх пережди
й до мене, ти чуєш, пісне,
останньою підійди.

ПАМ'ЯТЬ

Хоч і в мені, але живе окремо.
Бо часові двоюрідна сестра.
Збагнути час і не силкуйсь даремно,
то, мабуть, і вона, як світ, стара.
В ній кобзи передзвін і блиск кинджала.
Не перелічиш і не вздриш всього.
Мені її судьба подарувала
задовго до народження мого.
І все частіше допікає відчай,
як уявлю прийдешнього зорю:
вона ж і там про мене щось засвідчить!
І я боюсь її й боготворю.

Довкола майже неймовірна тиша.
Не чути навіть дзвону комарів.
І в темені, що стала ще темніша,
я не один.

Я сам себе зустрів.
Не звук, але доводиться мовчати.
Бо десь аж на самісінькім краю,
за котрим і кінець всього й початок,
мов на якомусь березі стою.
Та мають бути ж й небо десь, і зорі,
в чиїхось вікнах вогники ясні.
Але нема.

Нема нічого зовсім.
То хай же буде всесвіт у мені.
І зорі, й небо, і вогні, і вікна –
хай будуть в нім, як і були завжди.
Я зрісся з ним і так до нього звикнув,
як очерет до тихої води.
І те, що залишу я добрий спомин,
устояти і цю ніч помогло.
І звідтіля – з-за краю – теплий промінь
впаде на берег всесвіту мого.

Приверзлося опівночі, ніби
всеземна маячня почалась:
хтось дихнув із космічного глибу
й заморозив усе, навіть Час.
Вдалині нуднувато самому.
Забайдужилось ближче – униз.
Над землею по небу усьому
темним маревом тяжко навис.
І уже ні піднятись, ні впасти.
Кожна жилка залякнула вмиль.
Тільки в грудях краплина якась-то
непримирливим жаром тремтить.
Як же добре із ліжка рвонутись
і – босоніж у двір одному,
і під кумкання жаб, усміхнутись,
як собі, так і світу всьому.

Хтось мене повчав:

«Слова – ядерця.

З пам'яті вилущуй, як з горіха».

А у мене, втіха і не втіха,
за рядком рядок само кладеться.

Та бува й таке:

у кузні наче.

Думка, по-ковальському моторна,
мов обценьками, ясні, гарячі
дістає із серця, як із горна.

Я зібрався спровадить циганку.
Побоявсь – ще халепу нашле.
Ворожила мені біля ганку,
відвертала наврочення зле.
Мав я давню і добру науку:
є прихований завжди мотив.
І смагляву, пожадливу руку
не за ту ворожбу золотив.
Ось отак жонглювати судьбою!
Скорше лихо її – не вина.
Як по правді – «обоє рябоє»
на цім світі і я, і вона.
Доходивсь, доблукався до краю.
Й про судьбу і свою, і чужу
все життя я гадаю й гадаю
і самому собі ворожу.

А осьде й замок!

Посеред галяви.

Довкола рів і стін відвертий зміст.

Забутий рицарю добра і слави,

спусти мені, спусти підйомний міст.

Ти, стрівши лжу, не опускав забрало.

Від правди не ховався за щита.

Таких, на жаль, у нас лишилось мало.

І в кожного з них доля не проста.

Оце б годилось написати поему.

Але я не зумію, не таю.

То вже нехай у замкові твоєму

хоч на останніх східцях постою.

Хоча й не свистять над людьми
татарські отруєні стріли,
млини розмахались крильми,
що й бозна-куди відлетіли.
Давно з-перед наших очей
хати білолиці покрасти
в одну із купальських ночей
сподобилась відьма якась-то.
Ні сліду від хат, ні золи.
Млини у захмарнім польоті.
І лише держак од мітли
стирчить на якомусь болоті.
Та, бач, не списалось само
усе це на витівки відьом.
Куди ми сьогодні йдемо?
І завтра до чого ми дійдем?
Малює хлоп'я олівцем
машинки якісь незнайомі.
Запахло б оце чебрецем
в моїм шлакоблоковім домі!

В моїм архіві є сторінка.
До календарних віднесем.
Коли мене якась-то жінка
назвала вперше дідусем.
Я не таю – образивсь навіть,
був ладен шпильку відпустить.
А пам'ять...

Пам'ять й досі давить.
Хоч то й була всього лиш мить.
Але коли вже чисту правду –
невідворотна і жорстка:
що залишилося позаду
і що попереду чека?
Ні, я на сполох не ударю,
не засурмлю на всі лади.
Ти не спіши, мій календарю!
Ми ще устигнемо туди.

Не із сьогодні це, а із віків...
І все здавалося простіш простого:
я не минав сиріт і жебраків.
Я жертвував і тішився із того.
Аякже! В нагороду благодать.
На старість схаменувсь – Господня милість.
Не жертвувать – хотів би віддавать.
Та майже вже нічого не лишилось.

Свеча горела на столе,
свеча горела.

Б. Пастернак

Напевне, хтось когось повча
триматись ревно заповіту.
Горить, горить моя свіча
не серед столу – серед світу.
І на підлогу теплий віск
не капле – зігріває душу.
Аби не згас цей заповіт,
я й подих тамувати мушу.

*Археологу
двадцять п'ятого століття*

Нехай під нашою долиною
твоя турботлива рука
в піщанім прошарку чи в глинянім
хоч щось од мене відшука.
Я знаю – дехто з вас обстежує:
чи до слов'янської рідні,
чи до єврейської належу я.
Усе це байдуже мені.
Під найпотужнішою лампою,
мій добрий друже, додивись,
що я усе-таки не мавпою,
а був людиною колись.

Не тільки до Єсеніна приходив,
й до нас з'явивсь у двадцять перший вік
на страх, а може, й на останній подив
немилосердний чорний чоловік.
І хочеться угамувати серце,
а разом із ним і пам'ять теж.
Та от біда – через самого себе,
як через прірву, не перестрибнеш.

Таки судилося одній потребі
лишитись на усі мої літа.
Я ще ізмалку побував у небі.
Не тільки в снах, а й наяву літав.
Покій бабуся борщику варила,
я не ловив біля повітки гав.
А нишком зображав руками крила,
під хмари під самісінькі шугав.
Та вийшло, що не тільки над землею,
а й по землі гуляють хмари ті.
Ми боїмося черствіти душею,
втрачати найдорожче у житті.
Нема такої, звісно, запоруки,
що я не втрачу все – й старе, й нове.
Отой смішний, отой крилаторукий
нехай живе в мені. Нехай живе.

Воно й не дивно, що колись-то
і в будній, і в святковий час
я не любив корівник чистить,
хоч залюбки корову пас.
Ну, що поробиш ізі мною?
Й на дух не йдуть пусті слова.
Брехня, що теплий запах гною
комусь там душу зігрива.
Течуть смеркання і світання.
Й парке корівника тепло,
й сумне Циганчине зітхання –
усе за край світ відійшло.
Та пам'ять нам дають на виріст.
Іще не раз, почувши «му»,
я подумки йому довірюсь
й мою Циганку обніму.

Всохло листя. Вийшов строк.
Жовтий килимок під кленом.
Й раптом – аж саянув листок.
Жовті всі, а він зелений.
Зупинився: ну, й дива!
Й хлопці всі довкола мене.
Бо хіба таке бува –
жовті всі, а він зелений?
І збагнуть ніхто не зміг,
що безглуздо дивуватись,
що він просто більше всіх
з сонцем не хотів прощатись.

Я сам.

Навкіл ані душі.
Вже й ноги відійшли потерплі.
А на доріжці спориші –
такі м'якесенькі і теплі.
І все ж чогось не вистача
у цих моїх блаженних буднях.
Як десь загавка собача –
аж стрепенеться щось у грудях.
В душі, як дідько сам засів.
Дурепа, вистрибнуть готова
до ледве чутних голосів
і ледь розбірливого слова.
І пшик від спокою всього.
І повсякденного, й нічного.
Я все життя чекав його
і все життя тікав од нього.

КАТЬКА

Любила і ласку, і волю.
І раптом востаннє злягла.
Собаки терплячі до болю —
зітхнула і вмить відійшла.
Здається, у варті прощальній
завмерли і тіні в кутках.
І дощ у мовчанці печальній
сльозивсь і сльозивсь по шибках.
І, може, то добра ознака,
як гостро відчуєш таке:
коли помирає собака,
життя порожніша людське.

Для мене світ увесь у звуках.
І жоден з них ще не набрид.
Вже півні в третіх перегуках.
А цей мовчить. Мовчить – і квіт.
Він із сусідських.

І на совість
три рази вдосвіта горла.
Хрипасто, нібито спросоння,
а ще точніш – «на поxmела».
І за сусідську огорожу
гайнуть не терпиться мені.
Бо я второпати не можу –
чи вже світає, а чи ні.
Коли удосвіта сліпому
віщують вранішню зорю,
«кукуріку» тому хрипкому
завжди спасибі говорю.
І в гріх, напевне, можу впасти:
Не враз сусідові прощу,
якщо отой віщун хрипастий
потрапить раптом до борщу.

Чогось занило серце,
аж подих забива.
А десь в лужку джерельце –
дзюрчить вода жива.
Не відвертає лихо,
не з мертвих воскреша.
А хлюпне в тебе тихо –
і відболить душа.
Та суэта триклята
кудись несе й несе.
Набридне й рідна хата,
усе набридне, все.
І, може, тільки й треба –
подачі відбрести,
спинитись просто неба
і дух перевести.
На час не поскупитись,
знайти чиїсь сліди
у той лужок
 й напитись
джерельної води.

Верх блаженства – до сонця всміхатись,
горілиць потонувши в траві.
То не гріх, то воістину святість,
коли ясно в душі й голові.
Тут нікого не згадуєш все,
тут слова – замале відкриття.
Бо у жилці у кожній пульсує
неймовірне якесь відчуття,
що в траві – в безтурботному зіллі –
і в мені – у живому теплі –
є від сонця жагуче свавілля
і затаєний смисл од землі.

Кажуть, осінь пора золота.
Я не встиг досхочу надивиться.
Є утіха сумна і свята,
коли чуєш, як падає листя.
Вже своє й журавлі відбули.
А того мені тільки і треба.
Дізнаюсь, як почую «курли»,
скільки є від землі і до неба.

Великого немовби зла
не заподіяв ще нікому,
а в душу сум'ять заповзла
й гуля, прибудла, мов по дому.
Чи не тому, що, як ножем,
таке хоч зрідка, а бувало,
чужа біда живим жалем
і край душі не шматувала?
То що вже докорять судьбі
за те, що ждуть і суд, і кара,
якщо беріг добро в собі,
як береже калитку скнара.

Він мені врізав по лівій щоці.
Певне, б годилось підставиться й правою.
Бо у чавуннім у тім кулаці
кожен із пальців був істинно правдою.
Не на замовлення лють закипа.
В неї своє споконвічне призначення:
невідвортньо глуха і сліпа.
Де вже їй щось там почути й побачити.
Я не нарадуюсь скільки вже літ,
як наді мною не тішаться скептики,
те, що утримавсь, не врізав в одвіт, –
ніби я праву підставив усе-таки.

Ще раз пройдуся по святому Письму
своїм розумінням убогим.
І слова не мовлю – уклінно прийму
усе, що присуджене Богом.
І тільки єдиний до краю вража
із вироків самих невітшних:
Безсмертного Каїна заздрість і лжа
блукають по душах, по грішних.
І Авель даремно йому поспіша
прощення вимолювать Боже.
Із братом-убивцею щира душа –
зустрітись хоче й не може.
А я у цейтноті.
 Не роки, а дні,
напевне, лічитиму скоро.
То скільки від Каїна є у мені?
І вироку ждадти якого?

СПОВІДЬ

1

Я серцем пригорнувся до Христа
і хутко заспокоївся на тому,
та все радів, що по моєму дому
вже не гульне гріховна суєта.
Як і шаліла досі з віку в вік,
так і тепер шаліє невситимо.
усе це мимо, незворотньо мимо,
бо я – Христів, я – Божий чоловік.
Мені одне: молитва, і сім'я,
ще й невичерпна мудрості криниця.
Але чому, чому Голгофа сниться,
й Він на хресті, і так далеко я?

2

Вони тобі гукали вслід.
Ти не проходив мовчки мимо.
І відкривався білий світ
моїм далеким побратимам.
Аби не впасти в смертний гріх
і не зневіритися в людях,
я тиху тінь страждань твоїх
І день і ніч ношу на грудях.

ЗАМУЛЕНЕ ДЖЕРЕЛЪЦЕ

Я стою посеред того мосту,
по котрім після прощальних сліз
прадід мій судьбу свою непросту
у душі, як хліб у торбі, ніс.
В світі злу нема ні в чому спину.
Захисту свитина не дає.
І не раз на худорлявій спині
нагаєм напишуть, хто він є.
Наче вже немає й сліду з того,
наче все розтало вдалині,
та чомусь серед містка старого
торба та ще муляє мені.

– У мене, Васику, була сестра.
Мала, а бач, вступилася за тата.
Поліцаї он там серед двора
посікли всю її із автомата.
– А як же ви, дідусю, як же ви?
– А що там я? Сховався у коморі.
Ти, Васю, на коліна не дави.
Хіба забув? Вони ж у мене хворі. –
Підвівся із ослінчика старий.
Було, хитнувся, на похмілля наче,
й на перекур подибав.

А малий

обличчям в подушку уткнувся і плаче.
Надворі десь розвеселився шпак
і червоніють рясно вишні спілі.
Ровеснице моя, пробач, що так
знайшли тебе ці сльози запізнілі.

ЗИМА ІЗ СОРОК ПЕРШОГО НА СОРОК ДРУГИЙ

Навкіл рипіло і дзвеніло.
Надовго, мабуть, і всерйоз
за діло взявсь, за добре діло
сорокаградусний мороз.
От і приспічило солдату
по ледь протоптаних стежках
стрибати зайцем з хати в хату
із клятим «шмайсером» в руках.
Усі підряд хати обходив,
тут підсковзнувся, там спіткнувся.
тягнув із вішалок, з комодів,
по скринях рився у бабусь..
Під низ кожух. А зверху свита,
аби надійніше тепло.
На те опудало дивитись
і смішно, й боязно було.
Щоб, певне, совість вдовольнити,
не скільки пам'ять, як душа
той сміх і страх той воскресити
уже давно не поспіша.
На те одна – свята причина:
бо стрілись якомсь на стежках
сивенький німець і хлопчина,
та ще й з букетами в руках.

Ще не раз сльозу при згадці витру.
Тоді, після голодної зими,
корови йшли й хиталися од вітру.
Ішли і плакали, а з ними й ми.
І слава Богу, в згадках, а не в хатах
ота слізьми заюшена весна.
Лиш косі тіні із-під крил хрестатих
за мною й досі ще женуться в снах.
Та лихо з ним, що від тії примари
і за усе життя не утекти.
Лише б ніде не виринули з хмари,
не окрилатились нові хрести
й не довелось ще й правнукам побачить,
як разом із людьми корови плачуть.

Риммі Катаєвій

У ті воєнні люті зими,
ні, не у рідній стороні,
для неї зорями земними
були кузбасівські вогні..
Звідтоді саме і понині
вона із кожного рядка
і всьому світу, й Україні
всевишню милість проріка.
І крізь усе, що болем рветься,
круті життєві віражі,
стріча її зболіле серце
і біди, й радості чужі.
В боргу і я, зізнатись мушу.
Тому й молюся знов і знов:
хай зігрівають щедрю душу
надія, віра і любов.

Інні Мельницькій

Чи був хоч провіток тоді над вами,
як плутались від голоду думки,
як із балконів босими ногами
німе прокляття висло у віки?
Чимало і згадалось, і наснилось,
і відстраждалось не в одній біді.
У пам'яті болючим залишилось,
неначе літа не було тоді.
Все важче неміч гупає у скроні.
Та у найдальшу даль, в найвищу вись
дівчисько в «Українським ешелоні»
той рік без літа ще везе кудись.

Євгену Бергу

Товаришу полковнику,
який сьогодні стан?
Чи досі жаром дихає
на вас Афганістан?
Чи, може, чорно лаєтесь
на весь на білий світ
і несете Анголою
розкраяний живіт?
Сьогоднішньому байдуже,
куди ви йшли й звідкіль.
За все життя подякою
немилосердний біль.
А все шалено котиться
до фінішу свого.
І ви відмежувалися
від світу усього.
Я знаю, ви розсердитесь,
та все-таки скажу:
я б не зумів заглянути
за ту страшну межу.

Вона лишилася хіба
на тоговічній карті.
Та ще стоїть стара верба
в журній прощальній варті.
Не чути жаб'ячих хорів
під крякання качине.
Для свята, навіть в комарів,
і то нема причини.
Усі, хто пам'ята мости,
як по болючій згадці,
спішать на той бік перейти
по струхлявілій кладці.
Та все ж вчувається мені –
як тяжкохворе серце, –
ще б'ється десь на самім дні
замулене джерельце.

Якоїсь глухоти навала.
Чманієш. Хай би йому грець!
Ну, хоч би щось живе озвалось,
хоч який-небудь цвіркунець.
Була б то втіха, ще й велика.
Старі он стверджують одно:
що невгамовний той музика
з домовиком в кумах давно.
Ото як зійдуться на пару –
у хаті мир і благодать.
Після грушевого узвару
нехитро й досвіток проспять.
Коли б оце у те минуле,
в післяузварні добрі сни!
...Домовики в казки гайнули.
Перевелися цвіркуні.

Ні, не морзе.

Звук якийсь незвичний.

Тут і передзвін, і перецок.

Може, то і є уже космічний,
значить, найпрямісінький зв'язок?

Може, тим чужинцям тільки й треба,
аби світла хмарка, хоч якась,
з нашого із голубого неба

в їхнім у рожевім прижилась?

Але що їм на таке сказати?

Де не стань під нашим небом – скрізь

хижки закіптюжені й палати

в хитромудрім плетиві якімсь.

Краще вже зобразити німого.

Грішним нам, і всесвіт хай звика,

до зв'язку воістину прямого,

як до Андромеди пішака.

Чи три, чи п'ять – яка різниця?
Він ще маленький. От і все.
А батько каже: треба вчиться.
І книжку, каже, принесе.
Ще й баба голову морочить,
хапне за вухо онуча:
– А скільки, Васю, тобі рочків? –
ледь не щоденно докуча.
Ну, хоч під стіл з тієї мороки!
Під русим чубчиком своє:
щоб рахувать якісь там роки –
і батько, й мати, й баба є.

Скільки променів лине і лине,
гостювальників давніх земних.
І боїться душа тополина
хоч якогось прогавить із них.
Вкотре вже змилювалась ніби
розімліла на сонці земля.
І коріння із темного глибу,
мов долоні, листки підставля.

Счастлив, кто в радости убогой,
живя без друга и врага,
пройдёт просёлочной дорогой,
молясь на копны и стога.

Сергей Есенин

Він кепсько бачить, кепсько чує.
Та на гостини потягло.
Бо із свого села мандрує
в таке ж обшарпане село.
На ньому піджачок дешевий.
В обличчя дише суховій.
В одній руці – ціпок грушевий.
Худенький вузлик – у другій.
Ніхто старому не означе
хоча б мізерну благодать.
Й не по шляху – по серцю наче, –
колеса мимо шурхотять.
Він нишком молиться, хоч ноги
й попухли вже від кирзаків.
Бо вздовж дороги, вздовж дороги
ні кіп немає, ні стіжків.

Не осяйне ніяк прозріння.
Такий із мене вже пророк.
Чому у вулику гудіння?
Чому в мурашнику мовчок?
Я здогадки усі просіяв.
Та жодна не підходить, ні.
У бджіл – немов якесь весілля,
і похорони – в мурашні.
За день входоркалися тяжко.
Не в ніч – в довічну темноту –
спіткнулась на бігу мурашка,
бджола упала на льоту.
Ні вулик, ні мурашник втрати
ані на мить не поміча.
І жити так, і так вмирати
лиш їм терпіння вистача.

Без словоблудного єлею
у заримованих рядках
завжди були:

 земля – землею,
а небо – небом у віках.
Аби хоч щось заримувати
для самовтіхи у душі,
чи не безглуздя біля хати
топтати й тишу, й спориші?

Серед двора – красива, дика.
Й не підступайсь, було, колись.
І навіть – дворовий владика –
від неї сонях сторонивсь.
Та все ж вдалося непокору
утихомирити-таки.
Нема шипшини.

Серед двору
троянда є. Є й колючки.
За давнім хитрим розрахунком,
вже бозна-що їй допомгло,
замаскувалася, дикунка,
і тільки часу жде свого.

Він для усіх незручний якийсь.
Для нього, справді, святе – Робота.
Жодною чуткою не поділивсь.
І не розщедривсь на анекдота.
І проповідей, ні, не рече.
Зніма окуляри, щоб очі в очі.
Та на той поєдинок очей
не знаходяться чомусь охочі.
Невже він був такий і колись?
Від нього маєш одну мороку,
з якого боку не підступись.
А може, просто не треба з боку?

Віктору Бойку

Малому кортіло подовше
дивитися нишком щодня,
як батько кілочки в підошву
ударом одним заганя.
Коли ж на колючку наткнувся,
він матір знайшов на грядках,
та в пелену теплу не рюмсав,
сидить не схотів на руках.
А платить судьба без обману.
То й визначить добру ціну:
І золото – щиру пошану,
і срібло – густу сивину.
Крута, непримирлива вдача
не зрадить йому до кінця.
Від матері щирість гаряча
і точність від батька шевця.

Ользі Тараненко

Хоч і нестримного норову
часу стрімка течія,
повість про Дімку Майорову
слухав годинами я.
Видно, нам добре наврочили.
В душах – негаснучий щем.
Скільки всього потолочено
та й потолочеться ще?
Кажуть, що все перемелеться,
і не на час – на завжди,
і що якась-то метелиця
позамітає сліди.
Рідко ми зараз говоримо.
Звик я і в світлій журбі
слухати Дімку Майорову
десь у самому собі.

Ніхто із юрби сторопілих зівак
давно вже не чув мандоліни.
«На сопках Маньчжурії» грає хлоп'як
тепер уже вальс старовинний.
Й худеньке дівчисько кружля і кружля –
вихлюпує радість нехитру.
І замість оркестру дубове гілля
гуде потихеньку од вітру.
Коли там і хто там востаннє прощавсь –
згубилося десь між віками.
і все-таки хвилька журлива якась
майнула в тіні під дубами.
Бо, мабуть, уже не відчуть хлоп'яку
й ніхто із зівак не второпа:
під пальцями в хлопця на кожному ладку
по сопці якійсь, по окопу.

Миколі Чумаку

Упав він тяжко у знемозі
і на віки у землю вріс.
І залишились на дорозі
його журба і добрий віз.
Для когось просто гірка солі.
Ще й не прикрита до пугтя.
А от для нього – честь і совість
ні більш, ні менш – усе життя.
Дорога ця не у секреті.
Хоч що, а вирине з імлі.
А ви в своєму кабінеті
до крісла, ні, не приросли.
Ви теж і сіяли, й косили,
і сік точили із беріз.
То дай вам боже, й духу й сили
вернути нам чумацький віз.

Олександрі Ковальовій

Вихопилась із очей судьби
дівчинка Олеся та й побігла,
не кудись, а просто в світ журби,
де давно змішалось чорне з білим.
І ніхто не прихистив, не спас.
Не вступилась навіть Божа милість.
Може, очі ті в недобрий час
та ще й, видно, не туди дивились.
У Олесі вже й хода важка,
й сивина вже світиться нівроку.
А вона іде й не наріка
на судьбу свою на косооку.

Згадав усіх – онука, й доньку,
і все, що в гаманці було,
поклав в простягнуту долоньку.
– Спасибі, – мовило й пішло.
Мале, худюсіньке, як скіпка.
Забрать? Усіх не забереш.
А десь наярювала скрипка,
і мчався мимо чийсь кортеж.
В мені щось наче надколелось.
Вчувалось довго по ночах:
брєде й брєде за мною голос,
як безпритульне собача.

Олені Голуб

На тернопільському озері десь
двійко лебедів – світ чистоти.
І лаштується обрій увесь
в царство Боже за ними пливти.
Коли сили уже ні на гріш,
допекли болячки і думки,
то на прощу у Київ скоріш
чи до храму свого – у рядки.
Тихе світло у серці сплива.
Сльози радості, сльози журби.
І злітаються, ні, не слова –
голуби,
 голуби,
 голуби!

В чуткій ранковій тиші
щось дивне воскреса.
На мене сонце дише.
Окроплює роса.
Ні гавкотні, ні гаму.
От тільки звідки він?
Пливе чи то від храму,
чи просто з неба дзвін?
Ледь чутний листя трепет,
і пісня за селом,
і ластів'ячий щебет –
під ним, як під крилом.
У затінку під стогом
вже й вітер розімлів.
І, може, все, що Богом
присуджено землі,
від часу сотворіння
і на усі часи –
із тихого проміння,
із крапельок роси.

Дочці Ользі

Коли після свяченої купелі
дарують немовлятам імена,
ні в якій не написано новелі,
куди від тих імен іде луна.
Як тільки в Божім храмі освятилось,
діждавшись, коли час його проб'є,
від Ольги і до Ольги покотилось
углиб минулого ім'я твоє.
Воно в дорозі десь іще й понині.
Та хай там що, а подолає шлях
аж до самої Ольги до княгині
у стольний град, мов перелітний птах.
А імена шукають не могили.
Я б так хотів, блаженна простота,
щоб і твоє ім'я благословили
її суворі і святі уста.

Ще опівдні по ріллі
Граки й граки крокують лише.
І розімліла у теплі
рілля услід їм парко дише.
Згадалося:

у ту весну
жінки – і літні, й молодиці –
поки не смеркло, уручну
із пелен сіяли пшеницю.
І не таких зазнали втрат.
Але у ту лиху годину
молились, щоб безногий Гнат
сівалку воскресив єдину.
Під осінь дехто з тих жінок –
за колоски – пішли за грати.
Не відвели безжальний строк
ні матюки, ні сльози Гната.
Вп'ялися в душу й ті роки,
не дай Господь, на те поверне:
гнили на стернях колоски,
і на токах горіло зерно.
Нові часи в старім селі,
Вікують в нім бабусі й тиша.
...Граки крокують по ріллі.
Рілля услід їм дише й дише.

Хоч добре й знаєш – десь в окопі
болить чиясь душа жива:
у храмі свічка – в серці спокій.
Та чи для всіх таке бува?
Он вийшла з церкви тітка Дарка
й тужила посеред села.
На тому тижні їй поштарка
знов похоронку принесла.

У СІЧНІ 2015 РОКУ

Як гатять по тобі гармати,
й щохвильки завмира душа,
непросто у руках тримати
у задубілих «калаша».
І суд, і кару брати в руки
тобі не вперше, краю мій.
Були колись-то добрі луки.
Їх теж утримати зумій.
То швидше більма застарілі
з очей у пам'яті здери.
Побач, як миготіли стріли.
Усе побач з тієї пори.
Бо хлопця зовсім молодого
і мати жде, і ждуть бої.
Нехай помоляться за нього
найперші лучники твої.

Просто з ліжка із теплого вирвали.
То Лукавий узявсь за своє.
Я отямивсь у іншому вимірі
й не дихну – переляк не дає.
А Лукавий не буркнув пробачення.
Хутко вплутав у хитре добро:
бо не тільки почув, а й побачив я:
ось Хрещатик! А ось де Дніпро!
І яка ж вона рідна краса оця!
Але діється що це з людьми?
Одне одному так посміхаються,
що мене захлиснуло слізьми.
І од міста до міста веде мене.
Скрізь – о, Господи! – спокій і лад.
...Ти до біса натішився, демоне.
Як же страшно вертатись назад!

Я люблю свою бедную землю
оттого, что других не видал.

Осип Мандельштам

Ну, а я свою й не роздивився.
То про інші – годі й говорить.
У селі маленькім народився.
У великім довелося жить.
Звик я всюди довіряти вухам.
Й на землі згорьованій своїй
все, що зміг, усе, як є, обслухав
через той фонендоскоп живий.
Не у всім він, звісно, розбереться.
Може й підсковзнутись на брехні.
Та, на щастя чи нещастя, б'ється
непідкупний слідчий у мені.
А моя земля дощами вмита
і слізьми народу усього.
І любить її чи не любити,
я спитаю слідчого свого.

Мене, бува, проймає страх,
що я давно під тим покровом,
де не приходять навіть в снах
твої поля, твої діброви.
Немало є щодня речей
до цього всього на додачу.
Я навіть маминих очей
уже давно вві сні не бачу.
Але не снами я живу.
Ось так зчепившись із судьбою,
повір, нелегко наяву
сміяться й плакати з тобою.

Зміст

12 квітня 1944 року	4
---------------------------	---

СЬОГОДНІ

«Вчорашнє і завтрашнє...»	6
«Бур'ян в покинутім дворі...»	7
«Ми називаємо це землетрусами...»	8
«Як нитку у голку, в судьбу протягли нас...»	9
«Котилась вниз порожня діжка...»	10
«Не лінуйся, придивись...»	11
«Наш час, як і у пісні, – мить...»	12
Пустеля.....	13
«Аби з нудьги мирянам не поснути...»	14
Ящірка	15
«Між крутих берегів й низьких...»	16
«Нехай Всевишній нас простить...»	17
«На сірій мармуровій брилі...»	18
«Оце б відійти від усього...»	19
«Грубезним наждаком шкребе...»	20
«Ми всі в стрімкім перебуванні...»	21
«Ще звідти – із Еллади...»	22
«До загадки, спробуй, ключа підбери!...»	23
«Все було: і війни, й тюрми...»	24

НЕЗАБУТІ І НЕЗАБУТНЄ

«Я кожного з вас пом'янув і оплавав...»	26
Мама	26
«Так вийшло...»	27
1. «Посеред світу усього...»	28
2. «Куди й на що судьба поверне...»	29
2. Портрет	31
3. «В моє розчинене вікно...»	31

4. «Ми все давно уже сказали...»	32
5. «Ти віддаляєшся, бува...»	32
6. «Он сувій розгорнувся пожовклий...»	33
7. «Ти зовсім чужою з'явилась вві сні...».....	33
8. «Ти часом снишся молодою...».....	34
9. «До самої річки стежина...»	34

СПОВІДЬ

«Пішов із дому не по добрій волі...»	36
«Об тин корова треться рогом...»	37
«Звичайний хлопчак із села...»	38
«Мене на усякі дивацтва прирік...»	39
«Я діждавсь, як догорять полінця...».....	40
«Знову мати хмарою дише...»	41
«Чи я не моливсь перед сном?...»	42
«А ще й така забава мила...»	43
«Мандрівником не став бувалим...»	44
«Як не спиться серед ночі...»	44
«Я подумки туди – до небокраю...»	45
«Комусь ввижається – ти світиш...».....	45
Яблуня.....	46
«Як вичахну від суєти...».....	47
«Хоча й по-домашньому звичні...»	48
«Хто вдома, а хто у дорозі...».....	49
«Гітара бандурі – не пара...»	50
«Якщо судилось хоч травою...»	51
«Чи вірив в привиди, чи ні...».....	52
«Не раз жартувала мати...».....	53
Пам'ять.....	54
«Довкола майже неймовірна тиша...»	55
«Приверзлося опівночі, ніби...».....	56
«Хтось мене повчав...»	57
«Я зібрався спровадить циганку...»	58

«А осьде й замок!...».....	59
«Хоча й не свистять над людьми...»	60
«В моїм архіві є сторінка...».....	61
«Не із сьогодні це, а із віків...».....	62
«Напевне, хтось когось повча...»	62
«Нехай під нашою долиною...».....	63
«Не тільки до Єсеніна приходив...».....	63
«Таки судилося одній потребі...».....	64
«Воно й не дивно, що колись-то...»	65
«Всохло листя. Вийшов строк...»	66
«Я сам...».....	67
Катька	68
«Для мене світ увесь у звуках...»	69
«Чогось занило серце...».....	70
«Верх блаженства – до сонця всміхатись...»	71
«Кажуть, осінь пора золота...».....	71
«Великого немовби зла...».....	72
«Він мені врізав по лівій щоці...»	72
«Іще раз пройдуся по святому Письму...»	73
Сповідь	
1. «Я серцем пригорнувся до Христа...»	74
2. «Вони тобі гукали вслід...».....	74

ЗАМУЛЕНЕ ДЖЕРЕЛЬЦЕ

«Я стою посеред того мосту...».....	76
«– У мене, Васику, була сестра...»	77
Зима із сорок першого на сорок другий.....	78
«Іще не раз сльозу при згадці витру...»	79
«У ті військові люті зими...».....	80
«Чи був хоч провіток тоді над вами...».....	81
«Товаришу полковнику...».....	82
«Вона лишилася хіба...»	83
«Якоїсь глухоти навала...».....	84

«Ні, не морзе...».....	85
«Чи три, чи п'ять – яка різниця?...».....	86
«Скільки променів лине і лине...»	87
«Він кепсько бачить, кепсько чує...»	88
«Не осяйне ніяк прозріння...»	89
«Без словоблудного елею...»	90
«Серед двора – красива, дика...».....	91
«Він для усіх незручний якийсь...»	92
«Малому кортіло подовше...»	93
«Хоч і нестримного норову...»	94
«Ніхто із юрби сторопілих зівак...»	95
«Упав він тяжко у знемозі...»	96
«Вихопилась із очей судьби...»	97
«Згадав усіх – онука й доньку...»	98
«На тернопільським озері десь...».....	99
«В чуткій ранковій тиші...».....	100
«Коли після свяченої купелі...».....	101
«Іще опівдні по ріллі...».....	102
«Хоч добре й знаєш – десь в окопі...»	103
У січні 2015 року.....	104
«Просто з ліжка із теплого, вирвали...»	105
«Ну, а я свою й не роздивився...».....	106
«Мене, бува, проймає страх...»	107

Літературно-художнє видання

**Тимченко
Віктор Петрович**

МІЖ УЧОРАШНІМ І ЗАВТРАШНІМ

Поезії

Редактори – В. С. Бойко, О. С. Тараненко

Художній редактор – Ольга Орлова

Комп'ютерна верстка і дизайн – Н. Ю. Саліної

Фотохудожник – О. В. Орлова

Підписано до друку 28.11.15 р. Формат 60x84/16
Папір офсет. Друк офсет. Наклад – 200 прим. Зам. №

Видавництво „Крок“

Надруковано ТОВ „ТО Ексклюзив“

м. Харків, 61153, а/с 7492

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 347
від 28.02.2001 р.